

ATATÜRK YOLU DERGİSİ
JOURNAL OF ATATÜRK YOLU

Ankara Üniversitesi
Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü

Ankara University
Institute of Turkish Revolution History

E-ISSN: 2667-7768
ISSN: 1303-5290

Bahar / Spring 2024

Sayı / Issue: 74

ATATÜRK YOLU DERGİSİ

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından Bahar (Mayıs) ve Güz (Kasım) dönemlerinde olmak üzere yılda iki kez yayımlanan uluslararası, hakemli, bilimsel bir dergidir. Yaygın süreli bir yayındır. Yayın dili Türkçe ve İngilizcedir.

Dergi, TR-Dizin (ULAKBİM), EBSCO Historical Abstracts with Full Text, ERIH PLUS ve SOBIAD Sosyal Bilimler Atıf Dizini tarafından dizinlenmektedir. Dergiye gönderilen yazı ve fotoğraflar yazara iade edilmez. Yayımlanan yazılardaki bilimsel içerik ve fikirler yazarlara aittir. Dergiye gönderilen yazılar, iThenticate İntihal Programı ile denetlenir.

JOURNAL OF ATATÜRK YOLU

The Journal of Atatürk Yolu is an international, peer-reviewed and scholarly journal, published biannually (Spring/May and Autumn/November) by the Institute of Turkish Revolution History, Ankara University. The publication language of the journal is Turkish and English.

The journal is indexed by TR-Index (ULAKBIM), EBSCO Historical Abstracts with Full Text, ERIH PLUS and SOBIAD. The manuscripts and pictures sent to the journal can not be given back. The scientific content and ideas within an article belong to its author. Manuscripts sent to the journal are checked by iThenticate programme against plagiarism.

Teknik Sekreter/Technical Secretary: Sevinç AKTAŞ
Mizanpaj/Layout: Ankara Üniversitesi Basımevi
Yönetim Yeri/ Place of Administration: Ankara Üniversitesi
Yazışma Adresi/ Correspondence Address: Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü
Gümüşdere Yerleşkesi, Gümüşdere Mah. Yavuz Sultan Selim Bulvarı No: 8/6 Keçiören-Ankara

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ/ OWNER AND EXECUTIVE EDITOR

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü adına
Mesut ÇAPA

EDİTÖR/EDITOR

Necdet AYSAL (Ankara Üniversitesi)

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD

Tülay ALİM BARAN (Yeditepe Üniversitesi)

Necdet AYSAL (Ankara Üniversitesi)

Recep BOZTEMUR (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Sedef BULUT (Ankara Üniversitesi)

Mesut ÇAPA (Ankara Üniversitesi)

Temuçin Faik ERTAN (Ankara Üniversitesi)

Ahmet Şamil GÜRER (Ankara Üniversitesi)

Necdet HAYTA (Gazi Üniversitesi)

Çiğdem KILIÇOĞLU CİHANGİR (Ankara Üniversitesi)

Zafer KOYLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Ayten SEZER ARIĞ (Hacettepe Üniversitesi)

Çağla Derya TAĞMAT (Ankara Üniversitesi)

Esmâ TORUN ÇELİK (Kocaeli Üniversitesi)

Kadri UNAT (Ankara Üniversitesi)

Hakan UZUN (Ankara Üniversitesi)

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD

Roza ABDYKULOVA (Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan)

Osman AKANDERE (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Sevinç ALİYEVA (Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, Azerbaycan)

Süleyman BEYOĞLU (Marmara Üniversitesi)

Nihada DELIBEGOVIC DZANIC (Tuzla Üniversitesi, Bosna-Hersek)

Cezmi ERASLAN (İstanbul Üniversitesi)

Temuçin Faik ERTAN (Ankara Üniversitesi)

Nejla GÜNAY (Gazi Üniversitesi)

Süleyman İNAN (Pamukkale Üniversitesi)

Barış METİN (Uşak Üniversitesi)

Neşe ÖZDEN (Ankara Üniversitesi)

Olca ÖZKAYA (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

Musa QASIMLI (Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan)

Esra SARIKOYUNCU DEĞERLİ (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)

Serdar SARISIR (Ankara Üniversitesi)

Haluk SELVİ (Sakarya Üniversitesi)

Recep ŞKRIYEL (Novi Pazar Devlet Üniversitesi, Sırbistan)

Taşansu TÜRKER (Ankara Üniversitesi)

Rafal WITKOWSKI (Adam Mickiewicz Üniversitesi, Polonya)

Mustafa YILMAZ (Hacettepe Üniversitesi)

YAYIN POLİTİKASI

Amaç ve Kapsamı

1988'den bu yana, yılda iki sayı olarak yayımlanan Atatürk Yolu Dergisi (AYOD), Milli Mücadele ve Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinin toplumsal, kültürel, siyasi ve iktisadi alanlarında yapılmış özgün tarih araştırmalarını, başta akademik çevreler olmak üzere topluma ulaştırmayı amaçlar. Dergide, arşiv çalışmalarına, Cumhuriyet tarihi yazımına yeni yorumlar kazandırabilecek incelemelere, alana teorik ve metodolojik katkı sunabilecek eleştirel analizlere, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk modernleşmesine dair araştırmalara, alanla ilgili kitap tanıtımlarına ve makale çevirilerine yer verilir.

Etik İlkeler

- 1- Atatürk Yolu Dergisi, etik ilke ve değerlere ilişkin COPE (Committee of Publication Ethics) tarafından belirlenen ölçütleri ve YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirlenen esasları dikkate alır.
- 2- Etik kurul izni gerektiren araştırmalar için etik kurul onayı alınmış olmalı, bu onay makalede belirtilmeli ve belgelendirilmelidir.
- 3- Dergiye gönderilen, ancak değerlendirme sürecinde araştırma ve yayın etiği kurallarına aykırı oldukları tespit edilen yazılar reddedilir. Söz konusu aykırılık, yayın süreci tamamlandıktan sonra tespit edilirse yazı yayından kaldırılır.
- 4- Tezden üretilen makaleler, çift yazarlı (danışman-öğrenci) değilse, tez danışmanından feragat yazısı alınmış olmalıdır.
- 5- **Yazarların Sorumluluğu:** Yazar, dergiye gönderdiği yazının, derginin benimsediği etik kurallara, yayın ilkelerine ve yazım kurallarına uygun olup olmadığını kontrol ve taahhüt eder.
- 6- **Hakemlerin Sorumluluğu:** Hakem, kendisine gönderilen yazıyı COPE tarafından belirlenen esasları dikkate alarak değerlendirir ve yazıyla ilgili görüşlerini içeren raporu, tanınan süre içerisinde editör kuruluna iletir.
- 7- **Editörlerin Sorumluluğu:** Editör;
  - din, dil, ırk, cinsiyet, milliyet, kıdem veya kurumsal ilişki gözetmeksizin dergiye gönderilen yazıların değerlendirme sürecini tarafsız bir şekilde yürütür,
  - hakem değerlendirme sürecini gizli tutarak üçüncü kişilerle paylaşmaz,
  - değerlendirme sürecinin etik standartlara uygunluğu açısından COPE rehberini dikkate alır,
  - değerlendirme sürecinin öngörülen sürede tamamlanması için gerekli işbirliği ve eşgüdümü sağlar,
  - Yayın Kurulu ile değerlendirme ve yayın süreçleriyle ilgili bilgi paylaşımını COPE standartları çerçevesinde uygular,
  - dergiye yayımlanmak üzere gönderilen veya önceki sayılarda yayımlanmış olan bir yazıya ilişkin mükerrer yayın, dilimleme, intihal, uydurma veri, çıkar çatışması ve haksız yazarlık şüphesi oluştuğunda, COPE tarafından belirlenen standartlara riayet eder.

Yayın İlkeleri

- 1- Atatürk Yolu Dergisi (AYOD), Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından elektronik ortamda yılda iki kez (Bahar ve Güz) yayımlanır.
- 2- AYOD, açık erişim politikasını benimser.
- 3- Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. Diğer dillerde yazılan ve dergiye gönderilen yazılar, Yayın Kurulu'nun onayı ile değerlendirmeye alınır.
- 4- Dergiye yazı gönderen yazarlardan herhangi bir ücret talep edilmez ve yazarlara telif ücreti ödenmez.
- 5- Yazarların dergiye yazı göndermeleri, AYOD'un yayın ilkelerini kabul ettikleri anlamına gelir.
- 6- Dergiye gönderilen yazılar, daha önce başka yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere başka bir yere gönderilmemiş olmalıdır. Yazılar bilimsel araştırma kriterlerine ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmalıdır. Yazılar kabul edildiği andan itibaren, tüm yayın haklarına AYOD sahiptir.
- 7- Dergiye gönderilen yazılar, yazım kurallarına uygun olmaları koşuluyla değerlendirmeye alınır. Yazıların değerlendirilme süresi ortalama üç aydır. Yazılar, iThenticate İntihal Programı ile denetlendikten sonra Yayın Kurulu tarafından değerlendirilerek hakemlere gönderilir ve hakemlerden gelecek raporlar doğrultusunda yazıların basılmasına/düzeltilme istenmesine/geri çevrilmesine karar verilir.
- 8- Değerlendirme süreci olumlu sonuçlanan Türkçe makaleler için genişletilmiş İngilizce özet (extended abstract) talep edilir.
- 9- Değerlendirme süreci olumlu sonuçlanan yazılar, Yayın Kurulu'nun en az sekiz üyesinin kabulüyle yayımlanır.

PUBLICATION POLICY

Aim and Scope

Being published biannually since 1988, the Journal of Atatürk Yolu aims to convey original historical researches on social, cultural, political and economic fields of Turkey during the National War of Independence and the Republic Period, to the society, especially to the academic circles. The journal includes archival studies, researches which can bring new interpretations to the Modern Turkish historiography, critical analyzes that can contribute theoretically and methodologically to the field, studies on Turkish modernization process from the Ottoman Empire to the Republic Period, book reviews and article translations on the field.

Ethical Principles

1- Regarding ethical principles values, the Journal of Atatürk Yolu takes into account the criteria determined by the COPE (Committee of Publication Ethics) and the principles determined in the YÖK (Council of Higher Education) Scientific Research and Publication Ethics Directive.

2- For researches requiring ethics committee permit, approval of ethics committee is obligatory. This approval should be stated and documented in the article.

3- Manuscripts sent to the journal, yet detected as against the rules of research and publication ethics during the evaluation process will be rejected. If any contradiction is found out after the publication process, the article will be removed from the publication.

4- If the manuscript derived from a thesis is not two-authored (supervisor-student), a statement of renounce must be received from the thesis supervisor.

5- Authors' Responsibility: The author ensures that the manuscript submitted to the journal is in accordance with the ethical rules, publication principles and writing rules adopted by the journal.

6- Referees' Responsibility: The referee evaluates the manuscript by taking into account the principles determined by COPE and submits the report containing his/her opinions about the manuscript to the editorial board within the given time.

7- Editors' Responsibility: Editor;

- conducts the evaluation process of manuscripts submitted to the journal in a fair manner without any regard to religion, language, race, gender, nationality, seniority or institutional relationship,
- does not share the referee evaluation process with third parties by keeping it confidential,
- takes into account the COPE guidelines in terms of compliance of the evaluation process with ethical standards,
- provides the necessary cooperation and coordination to complete the evaluation process within the given time,
- applies the sharing of information with the Editorial Board regarding the evaluation and publication processes within the framework of COPE guidelines,
- complies with the standards set by COPE when duplicate publication, slicing, plagiarism, fictitious data, conflict of interest and suspicion of unfair authorship arise regarding a manuscript submitted to the journal for publication or published in previous issues.

Publication Principles

1- The Journal of Atatürk Yolu (JOAY) is published biannually in Spring (May) and Autumn (November) by Ankara University, Institute of Turkish Revolution History.

2- The JOAY adopts the open access policy.

3- The language of the journal is Turkish and English. Manuscripts written in other languages and sent to the journal are evaluated with the approval of the Editorial Board.

4- No payment is requested from the authors who submit manuscripts to the journal and no royalties are paid to the authors.

5- If the authors submit their manuscripts to the journal, it means that they accept the JOAY's publication principles.

6- Manuscripts submitted to the journal must not have been published elsewhere or sent elsewhere for publication. Manuscripts should be prepared in accordance with scientific research criteria and publication ethics. The JOAY owns all publication rights from the moment the manuscripts are accepted.

7- Manuscripts sent to the journal are evaluated on condition that they comply with the spelling rules. The evaluation period of the manuscripts is three months on average. After the manuscripts are checked with the iThenticate Plagiarism Program, they are evaluated by the Editorial Board and sent to the referees, and in line with the reports from the referees, it is decided to print / request / reject the manuscripts.

8- An extended abstract in English is requested for articles in Turkish after evaluation process is approved.

9- After approval process, the manuscripts are published with the acceptance of at least eight members of the Editorial Board.

BU SAYININ HAKEMLERİ/REFEREEES OF THIS ISSUE

- Prof. Dr. BENGÜL BOLAT (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)
Prof. Dr. FEVZİ ÇAKMAK (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. NURETTİN GÜLMEZ (Celal Bayar Üniversitesi)
Prof. Dr. ABDULLAH GÜNDOĞDU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. MEHMET KAYA (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. FAHRİ KILIÇ (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Prof. Dr. ZAFER KOYLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
Prof. Dr. OLCAY ÖZKAYA (Mustafa Kemal Üniversitesi)
Prof. Dr. SERDAR SARISIR (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. SELÇUK URAL (Kafkas Üniversitesi)
Prof. Dr. HAKAN UZUN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. ÖZGÜR YILMAZ (Samsun Üniversitesi)
Doç. Dr. EROL AKCAN (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. ORHAN AVCI (Kırıkkale Üniversitesi)
Doç. Dr. YAŞAR BAYTAL (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Doç. Dr. SEDEF BULUT (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. NURTEN ÇETİN (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. HASAN DİNÇER (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. TUĞBA ERAY BİBER (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Doç. Dr. GÖKHAN ERDEM (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. MURAT GEÇİKLİ (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. RAMAZAN ERHAN GÜLLÜ (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. AHMET ŞAMİL GÜRER (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. HÜSEYİN KALEMLİ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. RIFAT KARAKOÇ (Samsun Üniversitesi)
Doç. Dr. ÇİĞDEM KILIÇOĞLU CİHANGİR (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. MERYEM ORAKÇI (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. MURAT SOYSAL (Uşak Üniversitesi)
Doç. Dr. ÇAĞLA DERYA TAĞMAT (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. HÜLYA TOKER (Yozgat Bozok Üniversitesi)
Doç. Dr. KADRİ UNAT (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. FATMA UYGUR (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. NASRULLAH UZMAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. MEŞKURE YILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi LEMİ ATALAY (Ankara Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi ERDAL KORKMAZ (Milli Savunma Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İRŞAT SARIALIOĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

ARZU NESLİHAN AKCAN

KİMLİK ALGISI ÜZERİNDEN PONTUS MESELESİ
PONTUS ISSUE THROUGH PERCEPTION OF IDENTITY

1-17

YUSUF AYDIN

BATI TÜRKİSTAN'DA OSMANLI CİHADININ YANSIMALARI
REFLECTIONS OF THE LAST OTTOMAN JIHAD IN RUSSIAN TURKESTAN

18-44

MEHMET BALYEMEZ

KIBRIS TÜRK HALKININ GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK İLE MİLLİ GÜN VE SEMBOLLERE DAİR
HASSASİYETLERİ (1919'DAN GÜNÜMÜZE)
*SENSITIVES OF THE TURKISH CYPRIOT PEOPLE TOWARDS GAZI MUSTAFA KEMAL AND NATIONAL DAYS AND
SYMBOLS (FROM 1919 TO PRESENTS)*

45-70

ARZU ERMAN

NEON KİTİON GAZETESİNE GÖRE 1878 KIBRIS KONVANSİYONU VE KIBRIS RUM TOPLUMU ÜZERİNDEKİ
YANSIMALARI
*"THE CYPRUS CONVENTION OF 1878" AND ITS REFLECTIONS ON THE GREEK CYPRIOT COMMUNITY ACORDING
TO NEON KİTİON NEWSPAPER*

71-82

NEJLA GÜNAY

DOĞU CEPHESİ KOMUTANI KAZIM KARABEKİR VE ERMENİLER
OTTOMAN EASTERN FRONTIER COMMANDER KAZIM KARABEKIR AND ARMENIANS

83-98

AHMET ŞAMİL GÜRER

İSVİÇRELİ CASUS JEAN CHEVRIER VE ROCHEFORT PROJESİ HAKKINDAKİ RAPORU
JEAN CHEVRIER, THE SWISS AGENT AND HIS REPORT ON THE ROCHEFORT PROJECT

99-109

CEYHUN ÖĞRETEN

TÜRK TÛTÜNÜNÜN TÜRK-ALMAN TİCARETİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ (1930-1953)
THE PLACE AND IMPORTANCE OF TURKISH TOBACCO IN TURKISH-GERMAN TRADE (1930-1953)

110-130

SEZÂİ KÛRŞAT ÖKTE

BALKAN HARBİNDE "BOLAYIR MUHAREBELERİ VE ŞARKÖY ÇIKARMASI" (8-9 ŞUBAT 1913)
IN THE BALKAN WAR "THE BOLAYIR OPERATION AND THE ŞARKÖY LANDING"(8-9 FEBRUARY 1913)

131-150

AYŞE ÖMÜR ATMACA

İSMAİL CEM: A UNIQUE IMPRINT IN TURKISH FOREIGN POLICY
İSMAİL CEM: TÜRK DİŞ POLİTİKASINDA BENZERSİZ BİR İZ

151-163

YAŞAR PINAR ÖZMEN

TÜRKİYE'DE 2000-2023 DÖNEMİNDE YAPILAN MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ KAPSAMINDA TOPLUMSAL CİNSİYET
EŞİTLİĞİ VE KADININ STATÜSÜ
*GENDER EQUALITY AND THE STATUS OF WOMEN IN THE SCOPE OF LEGISLATIVE CHANGES IN TÜRKİYE DURING THE
PERIOD 2000-2023*

164-181

ÖZLEM SEYHAN

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA SAĞ VE SOL CENAHTA MİLLİYETÇİLİK VE HÜMANİZM ANLAYIŞI:
TÜRK YURDU VE YURT VE DÜNYA DERGİSİ KIYASLAMASI
*THE UNDERSTANDING OF NATIONALISM AND HUMANISM ON THE RIGHT AND LEFT WINGS DURING THE SECOND
WORLD WAR: COMPARISON OF TÜRK YURDU AND YURT VE DÜNYA MAGAZINE*

182-198

BİGE SÜKAN

I. DÜNYA SAVAŞI SONRASI DÖNEMDE SYKES-PİCOT ANLAŞMASI KAYNAKLI SORUNLAR
PROBLEMS ARISING FROM THE SYKES-PICOT AGREEMENT IN THE PERIOD AFTER WORLD WAR I

199-214

KADRİ UNAT

A SHORT EVALUATION ON THE ESTABLISHMENT, FUNCTIONING, AND TRIAL PROCEDURES OF THE EASTERN
INDEPENDENCE COURT
ŞARK İSTİKLAL MAHKEMESİNİN KURULUŞU, İŞLEYİŞİ VE YARGILAMA USULLERİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

215-225

FATMA UYGUR

BALKAN SAVAŞLARINDA DÜVEL-İ MUAZZAM'IN GÜÇLÜ AKTÖRLERİ:
SAZONOV, POİNCARE VE GREY'İN SAVAŞ ÖNCESİ VE SONRASI "STATÜKO"CU POLİTİKALARI

*POWERFUL ACTORS OF GREAT STATES IN THE BALKAN WARS:
THE PRE-WAR AND POST-WAR "STATUCO" POLICIES OF SAZONOV, POİNCARE, AND GREY*

226-243

HAKAN UZUN

DEMOKRAT PARTİ'NİN ATATÜRK VE TÜRK İNKILABI İLE İMTİHANI:
"ATATÜRK ALEYHİNE İŞLENEN SUÇLAR HAKKINDA KANUN"
THE DEMOCRATIC PARTY'S CHALLENGE WITH ATATÜRK AND TURKISH REVOLUTION:

"THE LAW ON CRIMES COMMITTED AGAINST ATATÜRK"

244-270

Kitap İncelemesi / Book Review

İHSAN AKAR

Octave Gréard. 1789'DAN GÜNÜMÜZE FRANSA'DA İLKÖĞRETİM MEVZUATI, CİLT. 1: KANUN, KARARNAME,
YÖNETMELİK, EMİR,... TARİHSEL GİRİŞ

271-277

YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN ESASLAR

PRINCIPLES ON THE WRITING RULES